

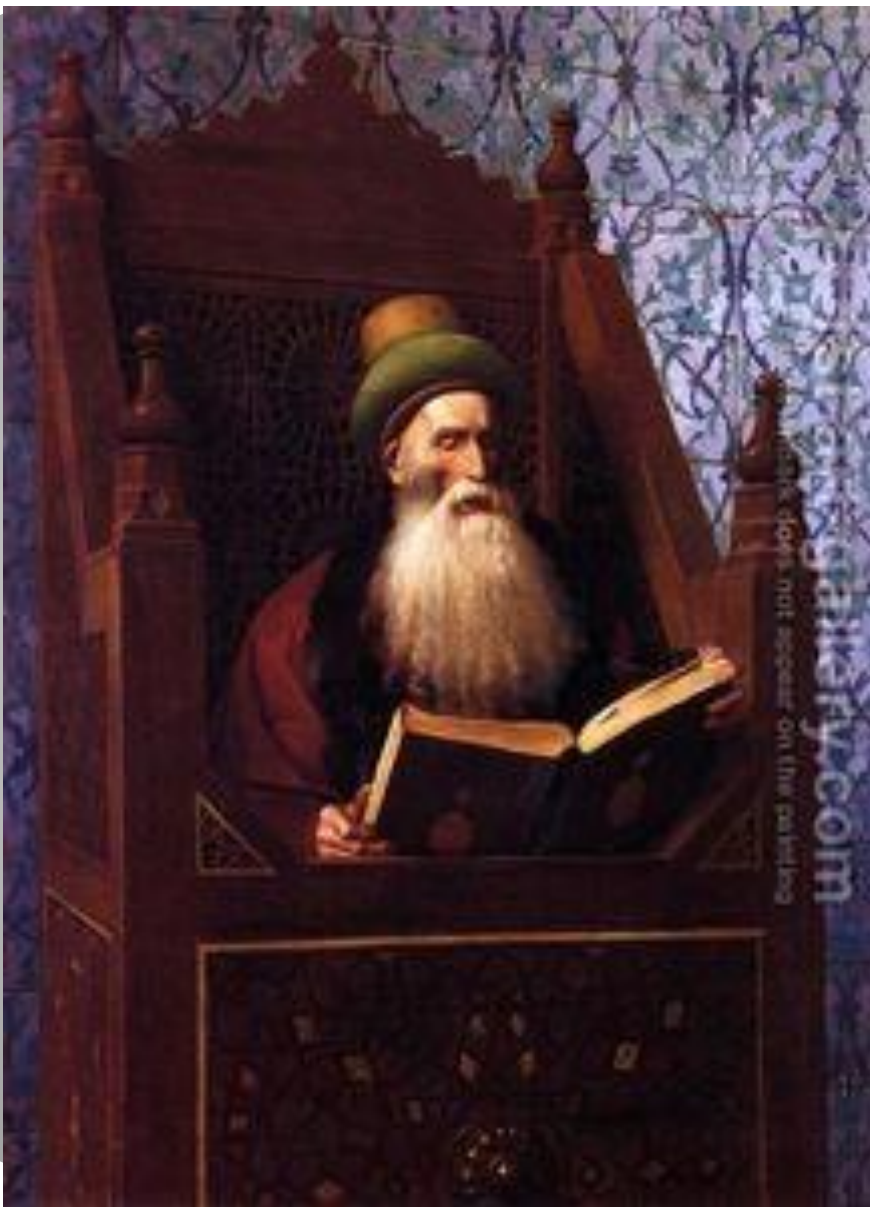
„A sáttáni versek”

A mufti és a fatwa az iszlámban

- Salman Rushdie (indiai brit)
 - „Satanic verses” c. regény, 1988 ősz
 - Khomeini *fatwája* halálra ítéli
 - a nyugati világ megismeri a *fatwa* szót „halálos ítélet” jelentésben

- A *mufti* és a *fatwa* igazi jelentése a szunnita iszlámban (XI-XX. sz.)
- A „sátáni versek” kérdése Khomeini fatwája kapcsán
- A síita – szunnita felfogás különbsége

- Dzsuwajní (megh. 1082)

Gijátí („A muszlim közösségek megsegítése”)

40 oldal a *muftiról* egy átfogó kézikönyvben

→ a törvény hordozói

- A *fatwa* szerkezete

- kérdező (probléma, egyedi eset)
- → kérdés
 - → (i) önálló véleményalkotó (*mufti*)
 - → (ii) mások véleményét mondja, továbbvivő (*náqil*)
- → jogi vélemény/döntés = *fatwa*
- Kérdező
 - vagy elfogadja
 - vagy elveti

- A *mufti* tulajdonságai

- (i) képzettség (arab nyelv, szövegek: Korán – hadísz, korábbi iskolák, analógia)

saját maga, a jogtudósok és a hatalom elismeréséért

- (ii) istenfélelem, feddhetetlenség a muszlim közösség elismeréséért

- A *mufti* jelentősége Dzsuwajní szerint
 - (i) a korszerűség biztosítása
(„A szövegek végesek, az esetek száma végtelen”)
 - (ii) élő kapcsolat a törvény és a hívők között

- *Mufti*

- Önálló (nem követő)
- Egyéni erőfeszítésre, döntésre (*idzstihád*) képes

→ *mudzstahid* (önálló tudós)

- Kinek a *fatwájára* támaszkodjanak?
 - (i) A saját korában élő mufti
 - (ii) Múlt idők iskolateremtő tudósai

Dzsuwajní: szerencsétlenség a régiek merev követése a biztos élő tudás helyett

- Máwardí (megh. 1057)
 - *Al-Ahkám* asz-szultánijja („A hatalmi, kormányzási rendelkezések”)

röviden ír a muftiról

önfegyelem és hatalmi fegyelmezés

negatív hagyomány (Pokol)

a *fatwa* adás nem vallási tisztség

- Ibn Haldún (megh. 1406)
 - Szó szerint átveszi Máwardí szövegét
 - Kivétel: a hatalom kinevezi a *muftit*, nem csak felügyel

Szeldzsuk kor (XI-XII. sz.) – még nincs *mufti*
hivatal

Mamlúk kor (XIII-XVI. sz.) – hivatal

- XIII. sz. után két fajta *mufti* (Saltút)

- (i) hivatalos → a közmegegyezést képviseli (dzsamáí)
- (ii) spontán elismertségű → egyéni (fardí)

Tyan (1938, 1960) szerint a modern korban megszűnt a mufti jelentősége ← nem ismeri el a (ii) típust

• *Fatwa*

- A Korán hitelesíti
- M. Saltút (megh. 1961) *al-Fatáwá* elemzi
- 10x „kérdeznek téged” (*jaszalúnaka*)
- 2x „döntést kérnek tőled” (*jasztaftúnaka*)

→ hívők: mindig gyakorlati kérdésekről

→ hitetlenek: a vallás alapjairól

- Dzsuwajní (XI. sz.) és Saltút (XX. sz.) hasonló nézetei a muftiról
 - Függetlenség
 - Az iskolák követése ellen
 - A *fatwa* nem kötelező
- Saltút: hivatalos *fatwa* központ: a közmegegyezést biztosítja

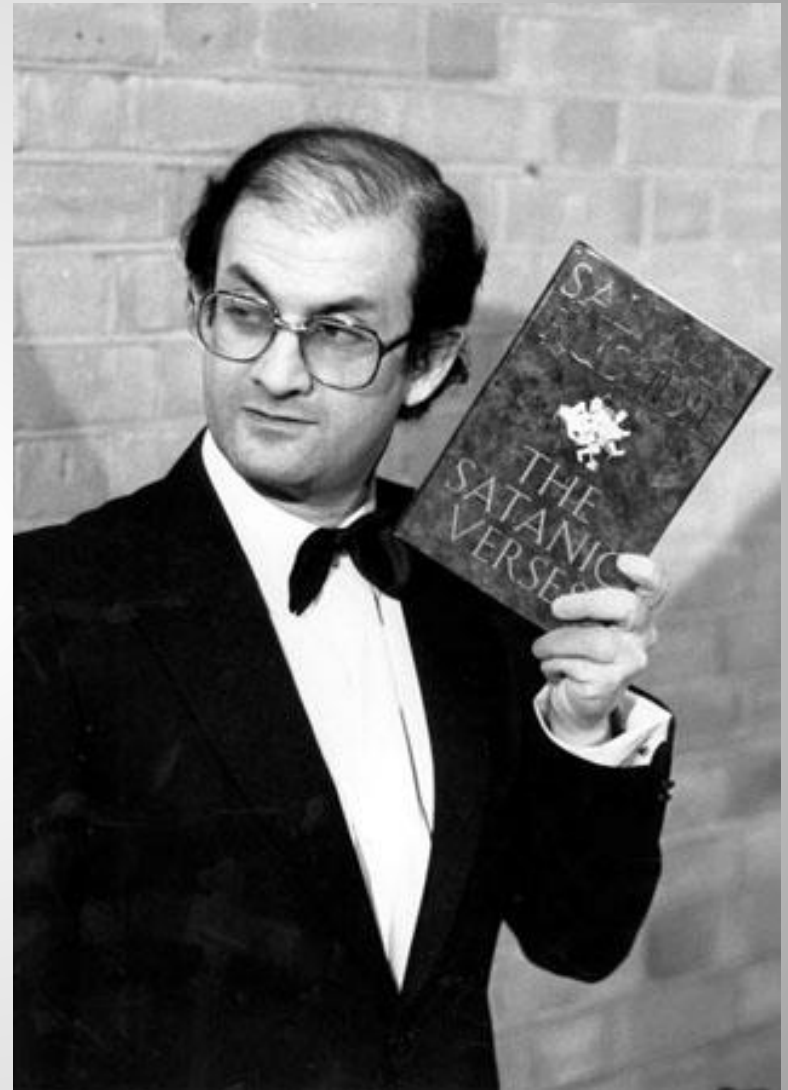
- Saltút: *al-Iszlám* – csak Mohamed volt tévedhetetlen
 - (i) az *idzstihád* törekvés a helyes eredményre
 - (ii) nincs biztosítva a helyes válasz
 - (iii) az iskolák követése nem kötelező
 - (iv) szabad *mufti* választás

Példák

- (i) a hatalom „kívánatos” működése
 - (a) Ibn Tajmijja bebörtönzése (1321)
 - (b) Ibn al-Báz megfegyelmezése (1948)
- (ii) hivatalos fatwa (Egyiptom)
 - (a) közmegegyezéssel (kokain, szervátültetés)
 - (b) egyéni döntéssel (visszavont vallomás)
- (iii) egyéni fatwa (Saltút)
„Jézus mennybevitele” kérdése

A Sátáni versek botránya

- Syed Shihabuddin (síita? indiai képviselő)
 - → betiltatja 1988 október 5. (nem olvasta) politikai okból
- Pakisztáni síiták Khomeinihez fordulnak
 - → Khomeini fatwája 1989. II. 13.
 - „Halálos ítélet önkéntesekkel”
 - Pénzjutalmak ígérete
 - Nincs elemzés, indoklás

- Khomeini halála – 1989. június 3.
- 1996: a *fatwa* megújítása
- 1998: „Irán már nem kéri a *fatwa* végrehajtását”
- 2005: Ali Khamenei megújítja
- 2007: lovaggá ütik Rushdie-t → Sir Salman

Sátáni versek

- Tabarí – Korán XXII/52 magyarázatánál –
- (A Sátán megtévesztheti a prófétákat, de Isten eltörli ezeket.)
- LIII/20-at recitálva („És al-Lát, Uzza és Manát ...”) a Sátán a Próféta nyelvére adta: „Magas[an repülő] darvak [?] azok, amelyeknek a közbenjárása kívánatos”.
/tilka l-garáníq al-ulá/

A síita *fatwa*

- Csak élő személytől
- Területi hatásköre van
- Kötelező követni, nem választható
- A *mudzstahid* adja – hivatalos tisztség (nem beszélnek *muftiról*)
- Nem közlik az alátámasztást a szövegekből
- A *fatwa* tehát = törvény (ld. Khomeini: *Tahrír al-waszíla* → törvénykönyv, *fatwagyűjtemény*)

síta – szunnita

- Nem követhetik egymás *fatwáit*
- Saltút, 1959: a síita elfogadható vallásjogi iskola – zavar fogadta
- Szaúd-Arábia
 - Khomeini hitetlen
 - A síiták hitetlenek

مكتبة شيخ الجامع الأزهر

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

نورا القسوي

التي أصدرها السيد صاحب العقبلة الأستاذ الأكبر

الشيخ محمود شلتوت شيخ الجامع الأزهر

في شأن جواز التعبد بذهب الشيعة الإمامية

.....

قبل لفضيلته :

ان بعض الناس يرى أنه يجب على المسلم لكي تقع عباداته
وسمائه على وجه صحيح أن يقلد أحد المذاهب الأربعة المعروفة وليس من بينها مذهب
الشيعة الإمامية ولا الشيعة الزيدية ، فبطل توافيق فضيلتكم على هذا الرأي على ما طرقت
تضعون تقليد مذهب الشيعة الإمامية الاثناعشرية مثلا .
فأجاب فضيلته :

١ - ان الاسلام لا يجيب على أحد من أتباعه اتباع مذهب معين بل نقول : ان لكل مسلم
الحق في أن يقلد بادي ذي يده أي مذهب من المذاهب المنقولة نقلا صحيحا والدونة
أحكامها في كتبها الخاصة ولمن قلده مذهباً من هذه المذاهب أن ينتقل الى غيره -
أي مذهب كان - ولا حرج عليه في شيء من ذلك .

٢ - ان مذهب الجعفرية المعروف بمذهب الشيعة الإمامية الاثناعشرية مذهب يجوز التعبد
به شرعا كسائر مذاهب أهل السنة .
فينبغي للمسلمين أن يعترفوا ذلك ، وأن يتخلصوا من العصبية بخير الحق للمذاهب
مبينة ، فما كان دين الله وما كانت شريعته بتابعة لمذهب ، أو مقصورة على مذهب ، فالشكل
مجنون مقبول عند الله تعالى يجوز لمن ليس أهلا للنظر والاجتهاد تقليدهم والعمل
بما يفرضونه في فقههم ، ولا فرق في ذلك بين العبادات والمعاملات

محمد رشيد

السيد صاحب المساحة العلامة الجليل الأستاذ محمد تقي القمي

السكرتير العام

لحماة التشيع بين المذاهب الاسلامية

سلام الله عليكم ورحمة أما بعد فيسرنى أن أبحث الى مساحتكم
بصورة موقع عليها باضائي من الفتوى التي أصدرتها في شأن جواز التعبد
بمذهب الشيعة الإمامية ، وأجيب أن تحفظوا في سجلات دار التفريع
بين المذاهب الاسلامية التي أسبغنا منكم في تأجيلها ورضا الله لتحقيق رسالتها .

والسلام عليكم ورحمة الله «

شيخ الجامع الأزهر

محمد رشيد